

Από το ελλαδικό πραξικόπημα στην τουρκική εισβολή: Η μοιραία αυτοσυγκράτηση των ελληνικών δυνάμεων τις πρώτες κρίσιμες ώρες παραδίδει ουσιαστικά την Κύπρο στον Αττίλα

"Ubi solitudinem faciunt, pacem appellant" (Φέρνουν την καταστροφή και το αποκαλούν ειρήνη)
Σαλούστιος

Οι πολιτικές εξελίξεις και το άλλοθι για την επέμβαση

Στις 15 Ιουλίου 1974 οι ελλαδίτες αξιωματικοί της Εθνικής Φρουράς (δηλαδή του στρατού της Κύπρου) πραγματοποίησαν πραξικόπημα κατά του Προέδρου Μακαρίου, αναγκάζοντάς τον να εγκαταλείψει το Προεδρικό Μέγαρο και να αναζητήσει καταφύγιο στην Πάφο, προτού φυγαδευτεί στο εξωτερικό μέσω της βρετανικής βάσης του Ακρωτηρίου. Το πραξικόπημα αποτελούσε το τέλειο άλλοθι για να αναμειχθεί η Τουρκία εκ νέου στο Κυπριακό, και ο Ετζεβίτ πήγε στο Λονδίνο για να ζητήσει από κοινού επέμβασην των «εγγυητριών δυνάμεων» με σκοπό την «αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης στην Κύπρο». Ο Βρετανός υπουργός Εξωτερικών Τζέιμς Κάλαχαν απέρριψε την τουρκική πρότασην και επιχείρησε να διαβουλευτεί την ελληνική κυβέρνηση για να απομακρυνθεί ο Σαμψών, η σοβαρότερη απειλή και το κύριο αίτιο ανάμιξης της Αγκυρας. Ο Ετζεβίτ ωστόσο ήταν αποφασισμένος να δράσει ακόμη και αυτόνομα, και στο πλαίσιο αυτό διέταξε την άμεση κινητοποίηση των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων. Με την εκδήλωση του πραξικοπήματος και την ανάθεση της προεδρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας στον Νίκο Σαμψών, η Αγκυρα θεωρούσε πως οι Ελληνοκύπριοι είχαν ξεπεράσει τα όρια και δεν υπήρχαν πλέον επιλογές πέραν της επέμβασης, με ή κωρίς εξωτερική στήριξη. Οι Τούρκοι φοβόντουσαν ότι η κάρυξη της Ένωσης και η ολοκληρωτική απώλεια της Κύπρου για αυτούς ήταν θέμα χρόνου, καθώς δεν θα υπήρχε πολιτική δύναμη στο νησί που θα αντιστεκόταν σε μια τέτοια κίνηση. Επιπλέον, η προσφυγή του Μακαρίου κατά της Ελλάδας στα Ηνωμένα Έθνη προσέφερε στην Αγκυρα σημαντική νομιμοποίηση για επέμβασή της στο νησί, καθώς ο Κύπριος Πρόεδρος κατήγειλε τη «βάναυση παραβίαση της ανεξαρτησίας της Κύπρου από την Ελλάδα», η οποία -κατά τα λεγόμενά του- θα είχε «απρόβλεπτες επιπτώσεις και στην τουρκοκυπριακή κοινότητα».

Ενδείξεις της προετοιμασίας για εισβολή

Λίγες μέρες μετά το πραξικόπημα της Εθνικής

Φρουράς, και παρά τις δηλώσεις του Ντενκτάς ότι αυτό δεν θα επηρέαζε τις σχέσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων, οι Τουρκοκύπριοι άρχισαν να επιδίδονται στην ενίσχυση αρκετών οχυρών θέσεων, τις οποίες μάλιστα επάνδρωσαν με νέες δυνάμεις που κάλεσαν από την εφεδρεία. Οι επικοινωνίες μεταξύ των στρατιωτικών διοικήσεων των Τουρκοκυπρίων πύκνωσαν αισθητά και πολλοί εγκατέλειψαν τις εργασίες τους στο λιμάνι της Αμμοχώστου και αλλού, ενώ αρκετοί ζήτησαν από τους εργοδότες τους να πληρωθούν το μισθό της εβδομάδας την Παρασκευή 19 Ιουλίου, αντί Σάββατο, όπως συνηθιζόταν. Κάποιοι υποψιάστηκαν την κινητοποίηση αυτή και εξέφρασαν το φόβο ότι θα μπορούσε να είναι προάγγελος μιας τουρκικής επέμβασης, αλλά παρόμοια κινητοποίηση είχε παρατηρηθεί και άλλες φορές στο παρελθόν, το καλοκαίρι του 1964 και το Νοέμβριο του 1967, χωρίς τελικά την Τουρκία να προχωρήσει σε επέμβαση (ακόμη και σε περιπτώσεις που υπήρχαν εκαποντάδες θύματα από πλευράς των Τουρκοκυπρίων). Οι ιθύνοντες

απέρριψαν τις ανησυχίες αυτές, ισχυρίζομενοι ότι επρόκειτο για «τακτικά γυμνάσια» και «επίδειξη δύναμης» των Τούρκων.

Οι ενδείξεις ωστόσο υπήρχαν, και μάλιστα όταν ο Ντενκτάς ρωτήθηκε στις 19.7.74 αν θα μετέβαινε στην Αγκυρα, απάντησε: «Ελπίζω ότι η Αγκυρα θα έρθει εδώ. Αν κανένας δεν επέμβει, τότε το πραξικόπημα θα οδηγήσει στην Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα». Μεγάλα στρατιωτικά οχήματα παραπρήθηκαν να μεταφέρουν στρατιώτες και υλικό στο φρούριο του Αγίου Ιλαρίωνα, ενώ περίεργες μεγάλες φωτιές άναβαν πάνω από το Πενταμήλι και τον Άγιο Γεώργιο από τις 18 Ιουλίου, κοντά στην ακτή που θα προσέγγιζαν τα τουρκικά αποβατικά. Το ίδιο διάστημα, παραπρήθηκαν εκοκαφείς κοντά στην Αγύρτα διακρίνονταν που εργάζονταν πυρετωδώς για την κατασκευή ελικοδρομίου, αλλά ούτε αυτό ήταν αρκετό για να αφυπνίσει τους αρμόδιους για την άμυνα της Κύπρου.

Τη νύχτα της 19ης προς 20η Ιουλίου μάλιστα υπήρξε συρροή πληροφοριών. Στις 9.15 μ.μ. ο Σταθμός Εγκαίρου Προειδοποίησεων (ραντάρ) στο ακρωτήρι Αποστόλου Ανδρέα στην Καρπασία εντόπισε ομάδα έξι σκαφών που έπλεαν σε σχηματισμό από τη Μερσίνα προς τον Κόλπο της Αμμοχώστου. «Όταν τα αναφερθέντα πλοία προσέγγισαν εις απόστασην 40 μιλών από το ραντάρ, ήρξατο η συνεχής υποτύπωσή των εις τον θάλαμον επιχειρήσεων του ΓΕΕΦ Λευκωσίας. Την 00:40 π.μ. ενετοπίσθηκαν δέκα περίπου σκάφη, τα οποία κατευθύνοντο εις την περιοχή Κερύνειας. Ο αντιπλοίαρχος Παπαγιάννης μετέβη εις το παρακείμενο γραφείον του διοικητή της Εθνικής Φρουράς, ταξιάρχου Μιχ. Γεωργίτον, τον οποίο ενημέρωσεν: «Είναι νομίζω βέβαιον ότι τα πλοία είναι τουρκικά και έρχονται δια την εκτέλεσην αποβάσεως. Όλα πείθουν ότι κάτι σοβαρόν θα έχωμεν άυριον». [3] Στις 3 το βράδυ της 20ης Ιουλίου τουρκικά πλοία έστειλαν με φωτεινά σήματα σε Τουρκοκύπριους που βρίσκονταν στον Πενταδάκτυλο το εξής σήμα: «Απόβασις άρχεται από 6.00 πρωινή. Πιθανή περιοχή αποβάσεως Βόσπορος». Ο Ναυτικός Σταθμός Κερύνειας ειδοποίησε σχετικά το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς, το οποίο όμως δεν έδωσε σημασία.

ROOKWOOD
GENERAL CEMETERY

**HAVE YOU CONSIDERED
SECURING A FUTURE
RESTING PLACE AT
ROOKWOOD GENERAL
CEMETERY?**

With our current Greek burial ground nearing exhaustion, families are pre-purchasing allotments in order to secure a future resting place within close proximity to our Greek Church.

Find out how:

02 8575 8100
info@rookwoodcemetery.com.au
Hawthorne Ave, Rookwood NSW 2141
www.rookwoodcemetery.com.au